

Секція: Фінанси і податкова політика

Бурій А. С.

студент магістратури зі

спеціальності фінанси і кредит

Університет митної справи та фінансів

м. Дніпропетровськ, Україна

Фіскальна ефективність ПДВ із ввезених на митну територію України товарів

Фіскальна політика є однією з ключових ланок, яка формує розвиток соціально-економічних процесів в Україні, її ефективність залежить і в тому числі від практичних аспектів оподаткування зовнішньоекономічної діяльності. Постійна зміна організаційно-правових умов адміністрування податків та зборів, домінування контрабандних явищ, функціонування тіньової економіки, нехтування установлених національних і міжнародних норм митного оподаткування в нинішніх умовах реформування фіскальних органів України вимагає комплексного підходу до дослідження фіскальної ефективності сучасних аспектів оподаткування податком на додану вартість (ПДВ) товарів, ввезених на митну територію України.

Так як левова частка доходів державного бюджету припадає на податкові надходження, то в умовах постійного дефіциту державних коштів необхідне підвищення фіскальної ефективності податкової системи. Однак, додаткова мобілізація коштів повинна відбуватись не за рахунок підвищення ставок або шляхом введення нових податків, що спричиняє податкове навантаження, а за рахунок покращення адміністрування податків у сфері зовнішньоекономічних операцій та підвищення їх фіскальної ефективності.

Велику роль у фінансовому регулюванні сфери ЗЕД повинні відігравати митні й податкові інструменти впливу. Держава за допомогою митних та податкових важелів може стимулювати або обмежувати ту чи

іншу галузь економіки, що в свою чергу безпосередньо має вплив на зовнішньоекономічну діяльність.

Тарифні інструменти (митний тариф, тарифна квота) регулювання зовнішньої торгівлі посідають одне із чільних місць у системі державного регулювання зовнішньоторговельної діяльності. Митний тариф - центральний інструмент митно-тарифного регулювання зовнішньоекономічної діяльності, разом із внутрішньою податковою системою він регулює економічний клімат у країні і спрямований на захист вітчизняного виробництва від конкуренції з іноземними товаровиробниками й підвищення конкурентоспроможності вітчизняної продукції. Законом України «Про митний тариф України» [1] визначено порядок формування й застосування митного тарифу України при ввезенні або вивезенні товарів та стягнення з них мита, величину якого визначають на основі митної вартості задекларованих товарів.

Нетарифні інструменти є методами насамперед адміністративного впливу - це ефективний засіб регулювання зовнішньоекономічної діяльності шляхом встановлення певних вимог до суб'єктів господарської діяльності при здійсненні ними зовнішньоекономічної діяльності. У теорії міжнародної економіки їх поділяють на методи прихованого протекціонізму (державні закупівлі; вимоги щодо вмісту місцевих компонентів; технічні бар'єри; податки та збори), а також кількісні (квотування; ліцензування) та фінансові методи (субсидії; кредитування; демпінг) [2, с. 337].

Одним із впливових інструментів податкового регулювання ЗЕД серед непрямих податків є податок на додану вартість (ПДВ) і його величина. Відношення ПДВ до обсягів доходу від реалізації товарів, робіт, послуг і відношення цього податку до сумарного обсягу виробничих запасів, готової продукції та товарів залежить від податкового навантаження і зовнішньоекономічної діяльності суб'єкта

господарювання. Зокрема, позитивним є факт віднесення суми сплаченого ПДВ митним органам за умов подання митної декларації до податкового кредиту звітного періоду. Негативними тенденціями можна вважати проблемність у сфері відшкодування ПДВ [3, с. 124]. Дане питання викликає все більше нарікань на адресу фіскальних органів з огляду на велику заборгованість перед справжніми експортерами.

Наразі ПДВ і є головним джерелом податкових надходжень Державного бюджету України і складає близько 30% загальних доходів державного бюджету. При ввезенні товарів на митну територію України ПДВ хоч і забезпечує на сьогодні значну частку доходів бюджету, проте вона є дещо меншою від потенційно можливої. Розрахункова база для оподаткування ПДВ формується на основі офіційних статистичних показників і не враховує обсяг тіньової економіки, який, за різними підрахунками, становить від 20 до 50% [4]. Відповідно потужний сектор тіньової економіки, а також великі обсяги контрабанди додатково коригують показники обсягів та ефективності ПДВ в бік їх погіршення. Показник бюджетної ефективності ПДВ відображає, скільки надходжень ПДВ у відсотках до ВВП припадає на 1% номінальної ставки. Відповідно чим більший цей показник, тим краще працює система ПДВ у країні. У 2014 р. в Україні цей показник був на рівні 44,39 %, в свою чергу показник бюджетної ефективності ПДВ із ввезених на митну територію склав 34,24 %. Для порівняння: середній показник бюджетної ефективності ПДВ у країнах ЄС становить 51% [5].

Отже, мінімізація сплати ПДВ, обсяги якого набули критичних значень, пов'язане зі штучним формування податкового кредиту за допомогою використання фіктивних банкрутів, фальшивих накладних діючих підприємств та накладних попередніх податкових періодів; здійснення віртуальних фінансово-господарських операцій; реалізація продукції через спрощену систему оподаткування; здійснення операцій

фіктивного експорту, що в совою чергу призводить до зменшення сплати сум ПДВ.

Найвищі показники ефективності ПДВ можна досягти при створенні державою таких економічних умов, коли вітчизняний платник буде зацікавленим добровільно платити не лише ПДВ, а й інші податки, на основі стабільного і узгодженого із законодавством ЄС податкового законодавства, а також шляхом подолання корупції, тіньової економіки та зниженні податкового навантаження на платника податків.

Література:

1. Закон України «Про митний тариф України» від 19.09.2013 р. № 584-VII [Електронний ресурс] // Верховна рада України. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/584-18/>.
2. Крупка І. М. Порівняльний аналіз основних інструментів зовнішньоторговельної політики в умовах глобалізації / І. М. Крупка // Формування ринкової економіки в Україні. – 2009. – № 19. – С. 335–351.
3. Рева Т. М. ПДВ: ефективність і проблемисправляння / Т. М. Рева, К. Ф. Ковальчук // Вісник Академії митної служби України. Сер. : Економіка. - 2009. - № 1. - С. 124-130.
4. Ангела Бочі, Поворозник В. Тіньова економіка в Україні: причини та шляхи подолання / А. Бочі, В. Поворозник // Міжнародний центр перспективних досліджень (МЦПД) [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://icps.com.ua/assets/uploads/files/t_novaekonom_kaukra_ni.pdf
5. Напрями та механізми підвищення фіскальної та регулятивної ефективності ПДВ / Аналітична записка // Національний інститут стратегічних досліджень при Президентові України [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.niss.gov.ua/articles/247/>